

ΣΟΦΙΑ ΒΟΪΚΟΥ

ΠΙΚΡΟ
ΓΛΥΚΟ ΛΕΜΟΝΙ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Ε Π Π Η Ν Ι Κ Η Π Ο Γ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Α

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Πικρό γλυκό λεμόνι**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Σοφία Βόικου
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Τριανταφυλλιά Δρεπανιά
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Χρυσούλα Μπουκουβάλα
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μερσίνια Λαδοπούλου
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Ι. Πέππας ΑΒΕΕ
ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Ηλιόπουλος Θ. – Ροδόπουλος Π. Ο.Ε.

© Σοφία Βόικου, 2012
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2012

Πρώτη έκδοση: Μάιος 2012, 8.000 αντίτυπα

ISBN 978-960-496-808-4

*Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά
και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.*

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευσή του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε..
Έδρα: Τατοΐου 121
144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Μαυρομιχάλη 1
106 79 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head office: 121, Tatoiu Str.
144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 1, Mavromichali Str.
106 79 Athens, Greece
Tel.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

ΣΟΦΙΑ ΒΟΪΚΟΥ

ΠΙΚΡΟ
ΓΛΥΚΟ ΛΕΜΟΝΙ

Στον Σάκη, το συνοδοιπόρο της ζωής μου

*Λένε πως η ανθρώπινη μνήμη είναι επιλεκτική.
Λένε πως είναι ανεξέλεγκτη. Λένε...
Δεν ξέρω τι λένε οι άλλοι. Ξέρω μονάχα τι λέω
εγώ...*

*Ανήμπορος σε τούτη την πολυθρόνα από τους πόνους που
κουβαλάνε τα χρόνια μαζί τους, ατενίζω από ψηλά τις μυτε-
ρές κόκκινες στέγες των πετρόχτιστων σπιτιών, οσφραίνομαι
την υγρασία του κοντινού δάσους, αφουγκράζομαι τη φασα-
ρία από τους πολύβουους δρόμους της πόλης και κυρίως αι-
σθάνομαι... αισθάνομαι...*

*Αισθάνομαι την έξαψη που ένιωσα χρόνια πριν, όταν αντί-
κρισα τον συννεφιασμένο τούτο ουρανό, αισθάνομαι το ρίγος
που με διαπέρασε όταν τα βλέμματά μας διασταυρώθηκαν,
αισθάνομαι τη γλύκα που φέρνει στο στόμα τούτο το παρά-
ξενο γλυκό που μόνο στον τόπο που γεννήθηκα είδα γυναίκες
να το φτιάχνουν...*

*Και πρώτη μαστόρίσσα η Ασημούλα. Άλλη καμιά δεν την
έφτανε στη νοικοκυροσύνη και τη μαγειρική. Αληθινή μα-
στόρίσσα όταν στο χέρι της έπιανε την κουτάλα κι ανακάτευε
αργά αργά το σιρόπι που κόχλαζε μέσα στο μπακιρένιο τσου-
κάλι, πάντα δεξιά και ποτέ ζερβά, μέχρι να δέσει καλά. Να κυ-*

λά το σιρόπι απαλά πάνω στη λιγωμένη γλώσσα, να μην είναι μήτε αρύ μήτε ζαχαρωμένο.

Πράγματι, η μνήμη των ανθρώπων είναι επιλεκτική, κι η δική μου ακόμα περισσότερο. Νόμιζα ότι τα είχα αφήσει όλα πίσω μου: τους ανθρώπους που μ' ανάθρεψαν, τον τόπο που γεννήθηκα, το στεφάνι που φόρεσα. Φρόντισα να τα θάψω όσο πιο βαθιά μπορούσα, τόσο βαθιά, που είχα ξεχάσει ακόμα κι αυτή την ύπαρξή τους.

Και τώρα... Μια στιγμή είναι αρκετή για να ξαναβγούν όλα τα θαμμένα στο αποκαλυπτικό φως της μέρας...

Είναι ο στριγκός θόρυβος της κουτάλας που «βρίσκει» στον πάτο της κατσαρόλας, είναι το έντονο άρωμα που ξεχειλίζει από την πόρτα της κουζίνας, είναι το κρυστάλλινο πιατάκι όπου μου σερβίρει το πρώτο λεμονάκι η εγγόνα μου. Φέρνω στο στόμα μου το κουταλάκι με το κίτρινο γλυκό, το σιρόπι κυλάει αργά πάνω στη γλώσσα μου, ούτε γλυκό ούτε πικρό, δαγκώνω απαλά τη σάρκα του φρεσκοβρασμένου καρπού κι αυτή αντιστέκεται τόσο ώστε να γεμίσει το λαρύγγι μου με όλη της τη γεύση, κι η γλύκα που με κατακλύζει είναι ανείπωτη.

Ένα λεμονάκι από το αγαπημένο μα ξεχασμένο εδώ και χρόνια γλυκό κι όλη μου η ζωή ξεπηδά μπροστά στα θολά μου μάτια. Δεν είναι ούτε τα ελληνικά τραγούδια που παίζει το κασετόφωνο, ούτε οι παλιές φωτογραφίες που κρέμονται στον τοίχο, δεν είναι η μυρωδιά του ελληνικού καφέ που ψήνεται στο μπρίκι. Είναι η γεύση από γλυκό λεμόνι που ζωντάνεψε τις μνήμες.

Λένε πως η ανθρώπινη μνήμη είναι επιλεκτική... Μέχρι

τη στιγμή που ένα γλυκό λεμονάκι θα την ξυπνήσει και θα τα θυμηθεί όλα, καλά και κακά, όμορφα κι άσχημα, γλυκά και πικρά...

Λένε πως η ανθρώπινη μνήμη είναι επιλεκτική. Όσο ένα γλυκό λεμονάκι, λέω εγώ.

Λημούζα

Ληκώθηκε αζημέρωτα εκείνη την Τρίτη του Νοέμβρη. Όλη νύχτα ύπνος δεν την έπιανε. Ακολούθησε τον Κωσταντή στο συζυγικό κρεβάτι, δέχτηκε τα χάρδια και τα φιλιά του δίχως ίχνος συστολής κι ύστερα κούρνιασε στον κόρφο του όταν εκείνος, αποκαμωμένος από την ερωτική έξαψη, έκλεισε τα μάτια του κι αφέθηκε στον κόσμο των ονείρων. Έκλεισε κι αυτή τα μάτια της, κουλουριάστηκε σαν βρέφος που βρισκόταν στην κοιλιά της μάνας του δίπλα στον άντρα της και συντόνιζε τις ανάσες της με τις βαριές ανάσες του Κωσταντή.

Όμως ο ύπνος δεν έλεγε να την επισκεφτεί. Όσο κι αν κρατούσε σφαιριστά τα μάτια της, όσο κι αν κουκούλωνε το κεφάλι της κάτω από τη μάλλινη βελέντζα, όσο κι αν μурμούραγε το «Κύριε Ελέησον» που έψελνε καθημερινά ο παπα-Φώτης, ύπνος δεν της ερχόταν. Στριφογύριζε προσπαθώντας να μην τον ξυπνήσει, όταν πλέον το πήρε απόφαση ότι δεν ήταν γραφτό να κλείσει μάτι εκείνη τη νύχτα. Σκιά-

χτηκε. Τίποτα καλό δεν μπορούσε να προμηνύει αυτή η αγρύπνια. Μια ιδέα καρφώθηκε στο μυαλό της κι ο φόβος ρίζωσε για τα καλά μέσα της.

Κι αν πάθει τίποτα το αγέννητο μωρό μου; είπε μέσα της κι αμέσως απόσωσε τα λόγια της, μην τυχόν τα ακούσει κάνα διαβολικό πλάσμα από κείνα που τριγυρνούν στα δάση τα βράδια, μες στο σκοτάδι, και κάνουν τα λόγια πραγματικότητα. Είχε τρομάξει κι η ίδια μ' αυτό που σκέφτηκε.

Εημέρωνε του Αγίου Στυλιανού, προστάτη των παιδιών, κι ευθύς η Ασημούλα έκανε το τάμα της. *Άγιε μου Στυλιανέ, προστάτεψε το παιδί μου κι εγώ αύριο πρωί πρωί μια μεγάλη χορτόπιτα θα σου φτιάξω.* Σταυροκοπήθηκε τρεις φορές κάτω από τα χοντρά σκεπάσματα κι ακούμπησε τα χέρια της πάνω στη φουσκωτή κοιλιά της. Ύστερα από κάμποση ώρα αισθάνθηκε την καρδιά της να χτυπά ξανά κανονικά. Όμως και πάλι δεν μπόρεσε να κοιμηθεί. Με τα μάτια ανοιχτά μετρούσε τις ανάσες του κοιμισμένου Κωσταντή, περιμένοντας την έλευση της νέας ημέρας.

Με το πρώτο λάλημα του πετεινού, η Ασημούλα πετάχτηκε όρθια κι έτρεξε να ρίξει λίγο κρύο νερό στο πρόσωπό της. Θα έβρισκε μια καλή δικαιολογία για να μην ανησυχήσει τον Κωσταντή, που δεν τον είχε καλημερίσει με το καθημερινό τους πρωινό φιλί. Αυτό που προείχε ήταν το τάμα στον Άγιο.

Με βιάση μεγάλη έβγαλε το μάλλινο νυχτικό της, φόρεσε το κεντημένο στο χέρι φόρεμά της κι έπλεξε τόσο σφιχτά τις κοτσίδες της, που της πόνεσε το κεφάλι. Χωρίς να χάσει λεπτό, άνοιξε την ξύλινη πόρτα, πήρε κάμποσα χαμόκλαδα

από το σωρό που ήταν στην άκρη της αυλής και τα 'ριξε μέσα στο φούρνο. Άναψε φωτιά και γύρισε πίσω στην κουζίνα της να ετοιμάσει την πίτα που 'χε τάξει. Ζεμάτισε τα βλίτα και τα ζοχιά ανάκατα με τα αγριολάχανα που 'χε μαζεμένα και πρόσθεσε και λίγο τραχανά για να ρουφήξει τα υγρά. Κοντοστάθηκε. Δεν ήθελε ο Άγιος να βρει την πίτα της φτωχική και να μη δεχτεί το τάμα. Πήρε ένα μεγάλο κομμάτι κατσικίσιο τυρί που πάντα είχε φυλαγμένο στο «φανάρι» και τρία αυγά, από τα πιο μεγάλα που έκαναν οι κότες της, και τα πρόσθεσε στη γέμιση που ετοιμάζε. Την τράβηξε από τη φωτιά κι όσο να κρύνει, ξεκρέμασε την τάβλα από τον τοίχο και βάλθηκε να ανοίξει το φύλλο.

Όταν ο Κωσταντής μπήκε στην κουζίνα, η πίτα ήδη βρισκόταν στο μπακιρένιο ταψί, χαραγμένη σε μικρά ομοιόμορφα τετράγωνα κομμάτια, με τη ζύμη να γυαλίζει από το ελαιόλαδο, έτοιμη για το φούρνο.

«Τι σ' έπιασε, βρε Ασημούλα μου, και σηκώθηκες δίχως να μου δώσεις το πρωινό φιλί μου; Δυο θα μου δώσεις τώρα για να σε συγχωρέσω», της είπε και την άρπαξε γυρεύοντας τα χείλη της.

Η νεαρή γυναίκα προς στιγμήν αφέθηκε στα χάρδια του, όμως θυμήθηκε ότι ήταν μεγάλη αμαρτία να περιμένει ο Άγιος κι απρόθυμα τραβήχτηκε από την αγκαλιά του άντρα της.

«Περίμενε εδώ κι εγώ σε δυο λεπτά θα σου 'χω ετοιμάσει τον πρωινό σου τραχανά», του είπε.

Άνοιξε την πόρτα και την ίδια στιγμή μια αστραπή έκοψε στα δυο τον γκρίζο ουρανό.

«Αχ! Άγιε μου Στυλιανέ», μουρμούρισε, «κάνε μη μας βρει κάνα κακό μέρα που ’ναι σήμερα!»

Η Ασημούλα είχε γεννηθεί πριν από είκοσι περίπου χρόνια σε τούτο το χωριό που ήταν χτισμένο στην κορφή του βουνού, σ’ έναν τόπο άγριο και τραχύ από τη μια και πολλαπλά ευλογημένο από την άλλη. Το Λιδωρίκι ήταν περιτριγυρισμένο από τέσσερα ψηλά βουνά που δημιουργούσαν μια μοναδική ομορφιά με πυκνά έλατα και γάργαρες πηγές. Την αγριάδα των βουνών ερχόταν να απαλύνει ο κάμπος της Άμφισσας που απλωνόταν στους πρόποδες τους, ο μεγαλύτερος ελαιώνας της Ελλάδας από την εποχή ακόμη των αρχαίων Ελλήνων θεών, που απ’ όλα τα μέρη της χώρας εκείνο είχαν προτιμήσει για να το ονοματίσουν «ομφαλό της Γης».

Η Ασημούλα, όπως και οι περισσότεροι συγχωριανοί της, δεν είχε γεννηθεί πλούσια, όμως και ποτέ δε στερήθηκε τίποτα. Η φύση τούς είχε χαρίσει απλόχερα ό,τι χρειάζονταν για να ζουν χορτάτοι κι ευτυχισμένοι: δροσερά νερά για να σβήνουν τη δίψα τους, αιωνόβια πλατάνια για να διώχνουν μακριά την κάψα του καλοκαιριού, άφθονα λιόδεντρα για να ’ναι τα πιθάρια και τα καντήλια τους γεμάτα λάδι, κατσίκια και πρόβατα που βοσκούσαν ελεύθερα στις απόκρημνες πλαγιές και τους έδιναν το γάλα τους για να φτιάχνουν πικάντικη φέτα και οψιμοτύρι.*

* Παραδοσιακό μαλακό λευκό τυρί με υπόξινη γεύση από την περιοχή του Παρνασσού.

Τη μάνα της δεν τη γνώρισε, καθώς είχε πεθάνει στη γέννα. Τον πατέρα της τον έχασε στον ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897, και κανένας δεν έμαθε αν σκοτώθηκε από τούρκικο ή από ελληνικό βόλι, γιατί πολλά λέγονταν εκείνο τον καιρό στο χωριό. Ορφανή από μάνα κι από πατέρα, η Ασημούλα μεγάλωσε με τη γιαγιά της, την κυρα-Ανάστω, που φρόντιζε να μην της λείψει τίποτα. Της έμαθε όλα τα μυστικά του νοικοκυριού: να υφαίνει στον αργαλειό, να κεντά τα ασπρόρουχα, ν' αρμέγει τα ζωντανά, να 'χει πάντα ο μπαξές της τα πιο φρέσκα λαχανικά και κυρίως να φτιάχνει τα πιο νόστιμα γλυκά του κουταλιού για να γλυκαίνει τον άντρα της. Μέχρι και γράμματα την είχε στείλει να μάθει στο δασκαλο που είχε έρθει από την Αθήνα, κι η Ασημούλα ήταν από τις λίγες κοπέλες του χωριού που ήξερε να γράφει και να διαβάζει.

Τα μεγάλα μαύρα μάτια της είχαν οδηγήσει πολλούς νιους, αλλά και μεγαλύτερους σε ηλικία, στο κατώφλι του σπιτιού της, που τη γύρευαν από τη γιαγιά της σε γάμο. Όμως η κυρα-Ανάστω έδιωχνε γαμπρούς και προξενιά, προσπαθώντας να μην κακοκαρδίσει κανέναν από τους συγχωριανούς της. Άλλες φορές έλεγε πως ήταν ακόμη μικρό το ορφανό, άλλες ότι την είχε ταμένη στην εκκλησιά κι άλλες ότι δεν είχε ακόμη έτοιμα τα προικιά της. Όταν όμως η Ασημούλα έκλεισε τα δεκαεφτά, η γιαγιά αντιλήφθηκε ότι η εγγονή της είχε γίνει πλέον ολόκληρη γυναίκα, κι ότι αν συνέχιζε να αρνείται τις προτάσεις που έρχονταν, η μικρή κινδύνευε να μείνει γεροντοκόρη.

Ήταν ένα όμορφο ανοιξιάτικο απόγευμα, ένα από κείνα

τα απογεύματα που χαρίζει ο Θεός στους ανθρώπους για να ξεχνούν τα βάσανά τους, κι η Ασημούλα καθόταν στην αυλή του σπιτιού της. Με τα χείλη και τα δάχτυλα κατακόκκινα από το χυμό των κερασιών που έσταζε καθώς τα ξεκουκούτσιαζε, τραγούδαγε ένα από τα κλέφτικα τραγούδια που ήταν τόσο συνηθισμένα στον τόπο τους.

Δεν πρόσεξε αμέσως τον νεαρό άντρα που είχε σταθεί μπροστά στο φράχτη παρακολουθώντας την να μπήγει τη φουρκέτα στο ζουμερό κόκκινο καρπό και να βγάζει το κουκούτσι, για να φτιάξει αργότερα γλυκό κεράσι. Έδειχνε μαγεμένος από το κατακόκκινο χρώμα που είχαν δώσει στα κοριτσίστικα χείλη τα κεράσια καταλήγοντας στο νεανικό στόμα κι όχι στη μεγάλη γαβάθα όταν το κορίτσι ξέφευγε από το μάτι της γιαγιάς του.

«Καλησπέρα», της είπε ο Κωσταντής κι εκείνη σήκωσε τρομαγμένη το βλέμμα της προς την άγνωστη φωνή. Μόλις είδε τον άντρα που στεκόταν μπροστά της, ο φόβος εξαφανίστηκε αμέσως από τα μάτια της κι ένα χαμόγελο χαράχτηκε στο πρόσωπό της.

«Είμαι ο Κωσταντής, ο γιος του Μήτσου του Γιαννέτσου», της συστήθηκε.

Η Ασημούλα θυμήθηκε αμέσως τον νεαρό που είχε δει πριν από λίγες μέρες στο Μοναστήρι του Κουτσουρού. Με τη λεβέντικη κορμοστασιά του, τα ατσαλάκωτα ρούχα του και το ψαλιδισμένο μουστάκι του ξεχώριζε απ' όλους τους άλλους άντρες. Αισθάνθηκε τα μάγουλά της να βάφονται κόκκινα, ήθελε τόσο να του πει μια κουβέντα, όμως η φυσική της συστολή συνάμα με το φόβο της γιαγιάς της είχαν δέσει

τη γλώσσα κόμπο και κουβέντα δεν έλεγε να αρθρώσει. Τον κοιτούσε στα μάτια, ξεχνώντας πως στα χέρια της κρατούσε ακόμη το ζουμερό κεράσι που έσταζε τον κόκκινο σαν αίμα χυμό του πάνω στην ποδιά της.

Η απότομη σιωπή που ακολούθησε μαζί με το τραγούδι που σίγησε στα κοριτσιίστικα χείλη έκανε την κυρα-Ανάστω να αντιληφθεί ότι κάτι περίεργο συνέβαινε στην αυλή τους. Τράβηξε τη δαντελένια κουρτίνα που κρεμόταν στο παράθυρο κι έγειρε ελαφρά το κεφάλι της να δει τι συμβαίνει έξω, προσπαθώντας να μη γίνει αντιληπτή. Δε χρειάστηκε πάνω από δυο λεπτά για να καταλάβει τι γινόταν μπροστά στα γεροντικά της μάτια. Τα χρόνια που κουβαλούσε στην πλάτη της δεν την είχαν κάνει να ξεχάσει το καρδιοχτύπι και το ξάναμμα που φέρνει ο έρωτας. Έτριψε τα μάτια της δυνατά για να δει καλύτερα ποιος ήταν ο άντρας που μιλούσε στην εγγονή της κι αναγνώρισε τον Κωσταντή του Μήτσου. Χαμογέλασε ασυναίσθητα κι ένα αυθόρμητο «Μέγας είσαι, Κύριε!» βγήκε από το φαφούτικο στόμα της, δοξάζοντας την τύχη που άξαφνα βρέθηκε μπροστά στα πόδια του ορφανού. Δεν έπρεπε με τίποτα να αφήσει τούτο το σερνικό να φύγει από το σπιτικό τους. Ο Κωσταντής ήταν όμορφο και δουλεutάρικο παλικάρι, πολύφερνος γαμπρός που κάθε γυναίκα θα ήθελε να έχει δίπλα της, από αρχοντική οικογένεια του χωριού με τις αποθήκες της γεμάτες γεννήματα. Καλόγνωμος και καλότροπος, γραμματιζόμενος κι εργατικός, ποτέ δεν είχε δώσει αφορμή να ακουστεί άσχημη κουβέντα για τον ίδιο ή την οικογένειά του.

Όσο το γυρόφερνε στο μυαλό της τόσο πιο πολύ χαμο-

γελούσε το ρυτιδιασμένο της πρόσωπο. Κρυφοκοιτούσε τους δυο νέους, και τη χαρά που γέμιζε τα σωθικά της είχε να την αισθανθεί από τότε που είχε ανταλλάξει το πρώτο της κρυφό φιλή με τον Παναγή στο φαράγγι της Ρεκκάς, κι ως μην ήταν ο Παναγής τελικά αυτός που στεφανώθηκε.

Έπρεπε να δράσει γρήγορα, όσο ο έρωτας τύφλωνε τα μάτια και των δύο νέων, προτού ο πατέρας του Κωσταντή τον πείσει να πάρει γυναίκα με μεγάλη προίκα. Τυχερή που θα ήταν η Ασημούλα της αν το σχέδιό της έπιανε τόπο! Τυχερή στο σπιτικό της, τυχερή και στο κρεβάτι της.

Την επομένη κιόλας μέρα ο Κωσταντής έστειλε τον πατέρα του να ζητήσει την Ασημούλα σε γάμο. Η κυρα-Ανάστω κλάφτηκε στην αρχή για το κακό ριζικό του ορφανού που δεν πρόλαβε να γνωρίσει μήτε μάνα μήτε πατέρα, όμως δόξασε αμέσως το Θεό που την είχε προικίσει με σπάνια ομορφιά και καλοσύνη κι είχε στείλει τώρα στο κατώφλι της τούτο τον άγιο άνθρωπο να τη ζητήσει για νύφη του. Τελειώνοντας πρόσθεσε ότι ο Θεός πρέπει να αγαπούσε πολύ τον κυρ Μήτσο που του έστελνε μια τέτοια κοπέλα για νύφη: όμορφη και υπάκουη, νοικοκυρά και χρυσοχέρα και με τα προικιά της έτοιμα εδώ και χρόνια.

Ζήτησε από το συμπέθερο να ορίσουν άμεσα την ημερομηνία γάμου και κανόνισαν τα αρραβωνιάσματα για την επόμενη Κυριακή.

Ο Κωσταντής ανυπομονούσε να κάνει την Ασημούλα γυναίκα του. Η φλόγα που είχε ανάψει μέσα του από τη στιγμή που την πρωτοαντίκρισε δεν έλεγε να καταλαγιάσει με τα καυτά φιλιά που αντάλλασσαν κρυφά κάθε βράδυ μέσα

στο δάσος ή κατάχαμα σε κάποιο χωράφι. Κάθε φορά που ο Κωσταντής προσπαθούσε να λύσει την άσπρη πουκαμίσια της για να αγγίξει το απαλό, λευκό της δέρμα, η Ασημούλα τσίριζε χαρούμενα και το 'σκαγε από την αγκαλιά του, αφήνοντάς τον ξέπνοο, με τον πόθο αναμμένο ανάμεσα στα σκέλια του.

«Θα σου δοθώ μόνον όταν με κάνεις γυναίκα σου με παπά και με κουμπάρο», του έλεγε κι έτρεχε να κρυφτεί στην ασφάλεια του σπιτιού της.

Ο Κωσταντής ήταν νέος και το μόνο που ζητούσε ήταν να κάνει όσο το δυνατόν πιο γρήγορα δική του τη μέλλουσα γυναίκα του. Πίεσε τον πατέρα του να γίνει ο γάμος άμεσα κι η κυρα-Ανάστω κάλεσε όλες τις γειτόνισσες να τη βοηθήσουν στο πλύσιμο των προικιών. Χαλιά, κουβέρτες, βελέντζες, μάλλινα ρούχα φτιαγμένα στον αργαλειό, βαμβακερά πανωσέντονα και μαξιλαροθήκες με το μονόγραμμα των μελλονύμφων κεντημένα στο χέρι είχαν στοιβαχτεί στην αυλή του σπιτιού.

Σύμφωνα με το έθιμο, ο γαμπρός είχε φέρει δυο οκάδες σαπούνι για να πλυθούν τα προικιά, κι όλες οι γυναίκες –λεύτερες και παντρεμένες– είχαν μαζευτεί κι έβραζαν νερό σε μεγάλα καζάνια. Είχαν στήσει έξι σκάφες στη σειρά και τρίβανε με δύναμη το πράσινο σαπούνι πάνω στα ρούχα, που τα άπλωναν στη συνέχεια κάτω από τον καλοκαιρινό ήλιο για να στεγνώσουν. Έβραζαν τα αναμμένα κάρβουνα στο μαντεμένιο σίδερο, τα σιδέρωναν με ιδιαίτερη προσοχή, τα δίπλωναν δυο δυο και τα τοποθετούσαν με τάξη μέσα στα μπαούλα που είχαν προμηθευτεί για τη μεταφορά των προι-

κιών από το πατρικό της νύφης στο νέο της σπιτικό, τούτο του γαμπρού.

Όμως ο Κωσταντής ήθελε την Ασημούλα του πραγματική κυρά του σπιτιού τους, κι αντί να την οδηγήσει στο πατρογονικό του όπου θα ζούσε μαζί με τα πεθερικά της, την οδήγησε σε σπίτι ολόδικό τους, όπου κανένας δε θα ήλεγχε τις κινήσεις τους και θα μπορούσαν να απολαμβάνουν τις χαρές που προσφέρει το συζυγικό κρεβάτι χωρίς να νοιάζονται για τους άλλους ενοίκους του σπιτιού.

Από την Πέμπτη ζύμωσαν τα νυφιάτικα ψωμιά με τα πλουμιστά σχέδια, προσκάλεσαν όλο το χωριό στη χαρά τους, και το Σάββατο ήρθαν τα δώρα του γάμου με πρώτο απ' όλα την πρεβέντα, ένα μεγάλο κομμάτι κρέας από κάθε καλεσμένο, συνοδευόμενο από μια νταμιτζάνα μπρούσκο κρασί για το γλέντι που θα ακολουθούσε μετά το μυστήριο.

Η νεαρή νύφη λαμποκοπούσε μέσα στη νυφιάτικη φορεσιά της. Όση ώρα ο παπα-Φώτης έψελνε τη γαμήλια λειτουργία, ήλιος το πρόσωπο του Κωσταντή, φεγγάρι το πρόσωπο της Ασημούλας, ένα ταιριαστό ζευγάρι που χρόνια είχε να δει το χωριό. Όλες οι νιες ζήλευαν τη νύφη για την ανέλπιστη τύχη της, ενώ η κυρα-Ανάστω δεν παρέλειπε καθ' όλη τη διάρκεια του μυστηρίου να φτύνει στον κόρφο της, μην τυχόν ζηλέψει κάνα δαιμονικό την ομορφιά και τον έρωτα του νέου ζευγαριού.

Είχε περάσει πάνω από ένας χρόνος από την ημέρα του γάμου και η φλόγα που είχε ανάψει στην ψυχή και στο κορμί

των δύο νέων δεν έλεγε να σβήσει. Ο έρωτας που είχε αιχμαλωτίσει τα βλέμματά τους εκείνο το ανοιξιάτικο απόγευμα συνέχιζε να θεριεύει μετά το γάμο, γεγονός ασυνήθιστο για το χωριό όπου έρωτας και γάμος ήταν δυο έννοιες ασυμβίβαστες. Το 'βλεπε η κυρα-Ανάστω και ξεμάτιαζε κάθε μέρα το νιόπαντρο ζευγάρι.

Λίγο αργότερα η ευτυχία του ζευγαριού ολοκληρώθηκε με την είδηση ότι η Ασημούλα περίμενε παιδί. Όλο το χωριό το έμαθε, κι η μελλοντική μητέρα έβαζε τα χέρια πίσω στη μέση της, τούρλωνε την κοιλιά της να φαίνεται ακόμα μεγαλύτερη απ' όση ήταν στην πραγματικότητα και περπατούσε με περισσή χάρη προς την πέτρινη βρύση για να γεμίσει τη στάμνα της νερό.

«Γιος θα είναι, Κωσταντή μου», ψιθύριζε στον άντρα της.

«Πού το ξέρεις, βρε Ασημούλα μου; Σ' το 'πε κανείς κι εγώ δεν το ξέρω;»

«Έλα, πιάσε την κοιλιά μου. Δε βλέπεις πόσο μυτερή είναι; Γιος είναι. Μου το 'πε κι η γιαγιά μου, κι αυτή δε λαθεύει ποτές».

Έσπρωξε η Ασημούλα την πίτα βαθιά στο φούρνο κι έκλεισε καλά την πόρτα. Γύρισε να μπει στο σπίτι, όταν μια ξαφνική βροντή στον μολυβένιο ουρανό την τρόμαξε κι ένας ξαφνικός πόνος τη βρήκε χαμηλά στην κοιλιά.

«Αχ! Άγιε μου Στυλιανέ, κάνε το παιδί μου να γεννηθεί γερό! Δεν ήρθε η ώρα του ακόμη. Κάνε το παιδί μου να γεννηθεί γερό», επανέλαβε. «Αχ, Άγιε μου, κάνε να βγει η ση-

μερινή μέρα, γιατί από ψες το βράδυ τα σημάδια μου δεν είναι καλά».

Δεν πρόλαβε να μπει στο σπίτι, όταν μια δυνατή φωνή τη σταμάτησε:

«Εδώ μένει ο Κωνσταντίνος Γιαννέτσος;»

Η Ασημούλα πέτρωσε. Για μια στιγμή, που της φάνηκε αιώνας, δεν αναγνώρισε το όνομα. Κωνσταντίνος Γιαννέτσος. Κωνσταντίνος. Ο Κωσταντής της.

Γύρισε και κοίταξε τον άγνωστο άντρα με τη χακί στολή και το λευκό σιρίτι που κρεμόταν από το αριστερό μανίκι. Ήξερε μεμιάς τον πόνο που την είχε πιάσει πριν από λίγα μόλις λεπτά. Το στόμα της είχε ξεραθεί και της ήταν αδύνατον να αρθρώσει και την παραμικρή κουβέντα.

Ο άντρας έδειχνε να χάνει την υπομονή του.

«Εδώ μένει ο Κωνσταντίνος Γιαννέτσος;» επανέλαβε την ερώτηση με επιτακτικό τόνο.

«Εδώ...» κατάφερε να ψιθυρίσει η Ασημούλα και τραβήχτηκε στο πλάι για να κάνει χώρο στον νεοφερμένο να περάσει μέσα.

Ο Κωσταντής σηκώθηκε και, μόλις είδε το χωροφύλακα, στάθηκε προσοχή μπροστά του, περιμένοντας να μάθει το λόγο για τον οποίο είχε έρθει στο σπίτι του το όργανο της τάξης. Δε θυμόταν να είχε κάποια διαφορά με κανέναν από τους συγχωριανούς του, υπήρχαν όμως και άνθρωποι κακόβουλοι που συχνά δημιουργούσαν προβλήματα σε άκακους χωρικούς οι οποίοι έτρεχαν μετά στα δικαστήρια για να βρουν το δίκιο τους.

Ο χωροφύλακας, ευχαριστημένος από τη νομοταγή στά-

ση του Κωσταντή, κορδώθηκε, πήρε επίσημο ύφος και ρώτησε ακόμα μια φορά:

«Εσύ είσαι ο Κωνσταντίνος Γιαννέτσος;»

«Μάλιστα, κύριε», αποκρίθηκε εκείνος.

Έβγαλε από την τσέπη του ένα καλά διπλωμένο χαρτί, το ξεδίπλωσε με αργές τελετουργικές κινήσεις, διέταξε τον Κωσταντή να υπογράψει κι έφυγε το ίδιο ξαφνικά όπως εμφανίστηκε.

Καθλωμένος στην καρέκλα, με το βλέμμα καρφωμένο στο χαρτί, δεν έλεγε να βγάλει άχνα ο Κωσταντής. Το κοίταζε αμίλητος, δείχνοντας να έχει ξεχάσει τη γυναίκα του που μάταια προσπαθούσε να ρίξει μια ματιά πάνω από τον ώμο του. Η πλάτη του είχε κυρτώσει πάνω από το τραπέζι κρύβοντας το απρόσμενο χαρτί και εξάπτοντας ακόμα περισσότερο την περιέργεια της Ασημούλας. Σύντομα η υπομονή της εξαντλήθηκε. Έσκυψε από πάνω του πασχίζοντας ακόμα μια φορά να αποκρυπτογραφήσει τα δυσανάγνωστα γράμματα.

Ο Κωσταντής δίπλωσε απότομα το χαρτί και την κοίταξε μ' ένα βλέμμα που την τρόμαξε. Ένα βλέμμα που πρώτη φορά το 'βλεπε στα μάτια του. Ένα βλέμμα θλιμμένο μα συνάμα χαρούμενο, ένα βλέμμα οργισμένο μα συνάμα εκστασιασμένο.

«Σε λίγες μέρες φεύγω», της είπε με απαλή φωνή.

«Θα κατέβεις στην Άμφισσα;»

«Στη Λάρισα θα πάω».

Νόμιζα ότι τα είχα αφήσει όλα πίσω μου:
τους ανθρώπους που μ' ανάδρεψαν,
τον τόπο όπου γεννήθηκα,
το στεφάνι που φόρεσα...

Λένε πως η ανδρώπινη μνήμη
είναι επιλεκτική... Μέχρι τη στιγμή
που ένα γλυκό λεμονάκι θα
την ξυπνήσει και θα τα θυμηθεί όλα...

Λιδωρίκι 1913. Η Ασημούλα κι ο Κωσταντής παντρεύονται από έρωτα. Η απρόσμενη στρατολόγηση του Κωσταντή θα τον απομακρύνει από τη γυναίκα του και το παιδί που περιμένουν.

1914. Ξεσπάει ο πρώτος παγκόσμιος πόλεμος. Στην Ελλάδα, το μίσος βενιζελικών και βασιλικών κι ο επερχόμενος Εθνικός Διχασμός θα φέρουν μαύρα σύννεφα όχι μόνο στον τόπο αλλά και στη ζωή των δύο νέων.

1916. Έξι χιλιάδες στρατιώτες, ανάμεσά τους κι ο Κωσταντής, μεταφέρονται μυστικά από την Καβάλα στη Γερμανία του Κάιζερ. Μέσα από τις στάχτες του πολέμου, θα γεννηθεί ένας καινούργιος έρωτας.

1944. Το Λιδωρίκι καίγεται. Ένας Γερμανός στρατιώτης θα σώσει από την πυρίνη λαίλαπα δύο ψυχές που η ζωή θα φέρει στο δρόμο του μέσα από ένα παράξενο παιχνίδι της μοίρας.

Δύο εποχές, δύο πόλεις σε δύο διαφορετικές χώρες, δύο γυναίκες, μια φοβερή αποκάλυψη...

*Ένα μυθιστόρημα βασισμένο σε αληθινά γεγονότα,
που φέρνει στο φως μία από τις άγνωστες πτυχές
της ελληνικής ιστορίας.*

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
ΤΑΤΟΙΟΥ 121, 144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550
www.psichogios.gr • e-mail: info@psichogios.gr

ISBN 978-960-496-808-4

9 789604 968084

ΚΩΔ. ΜΗΧΣΗΣ: 11575

ΔΙΑΒΑΣΩ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΓΙΑΤΙ ΚΑΘΕ ΒΙΒΛΙΟ ΜΕ ΤΑΞΙΔΕΥΕΙ